

VĂN HÓA LÀNG¹

Phóng sự của
VƯƠNG XUÂN TÌNH

TỰ VẤN

Nghe nói đến nay, trên thế giới đã có hơn 400 định nghĩa về văn hóa. Tôi không dám góp thêm định nghĩa thứ bốn trăm bao nhiêu hay đồng tình, phản bác ý kiến nào.

Trong thời đại bùng nổ thông tin, người ta lại thường dùng định lượng để đánh giá trình độ văn hóa của một con người hoặc một cộng đồng. Nếu theo tiêu chí đó thì làng tôi chỉ vật vờ dưới đáy tầng bậc văn hóa của thế kỷ văn minh này: cả làng có ba cái tivi, mười chiếc đài, vài ông cán bộ về hưu thường xuyên đọc báo, mỗi năm được xem phim một đến hai lần.

Nhưng điều ấy không có gì hệ trọng và nếu ai xót thương dân làng tôi thì cũng bằng thừa, vì hình như ở họ vẫn tồn tại cuộc sống tâm linh nào đó đầy bí ẩn, dính kết hết thảy mọi thành viên lam lũ.

Nếu được gọi tâm linh ấy là văn hóa, chỉ là văn hóa ở làng tôi thì hình hài của nó thế nào và hiện tồn ở đâu?...

- Bây giờ, chú đọc hộ tôi tên những người đến mừng rồi cộng thử xem được bao nhiêu. Anh trao cho tôi quyển vở học sinh đã nhàu nếp gấp rồi lại xua tay - Mà khoan, để pha ấm chè đặc, uống cái đã !

Trong lúc anh cúi cúi súc ấm phe chè, tôi lướt qua những trang ghi, có chỗ chữ anh, có chỗ chữ chị Đào, nét khác nhau nhưng hai vợ chồng đều rất cẩn trọng. Chứ đùa được sao ! Đây là tình nghĩa. Ai đến mừng mà chả nói thế.

Biết tính chất quan trọng của việc anh nhờ nên tôi thấy vui vui. Thử xem cả họ nhà này có ai vinh dự như tôi, được anh tin tưởng mở cả ruột gan mình ?

- Bắt đầu đi, chú !

Tôi đọc rành rọt: “Cụ Tính: năm nghìn và một nôi gạo, bà La: một nôi gạo, chú Thuyết: mười nghìn, cô Thanh: năm nghìn, anh Triền Tiếu: ba nghìn...”.

---

¹ Báo Văn nghệ, số 22 (1586), ngày 2/6/1990.

Anh đang ngả người, đầu tựa lên thành ghế như trong trạng thái mơ màng, bỗng quay ngoắt sang:

- Triển Tiến, khi ạ !...

Cứ như vậy, lúc nào tôi ngắc ngư do nét chữ viết không rõ là anh chính lý được ngay: “Lâm chứ không phải Lâm ! Đứng đấy, lão ấy vào cùng với ông Cốc, ông Ninh lúc chiều mà”. “Mẫu à ? Chú đọc lại xem mừng bao nhiêu ? Ba nghìn ? Đếch phải, thế là Mẫu. Mẫu mới mừng ba nghìn, còn Mẫu những năm nghìn kia !”. Tổng cộng tất cả: 135 người, có nghĩa là 135 gia đình ở trong làng, còn khách khứa ở xa ngày mai mới đến. Số gạo được mừng là 8 nôi (đơn vị đo lường những hạt ngũ cốc ở quê tôi, một nôi gạo khoảng 22 ki - lô - gam). Số tiền: 337 nghìn đồng. Nếu quy gạo thành tiền rồi cộng lại, được khoảng 640 nghìn đồng. Khi tôi vừa nêu kết quả xong, anh vỗ đùi đánh bốp:

- Hơ hơ ! Đã bảo mà ! Mẹ thằng Chiến đâu ?... Tôi ước tính từ trước sẽ được 630 đến 640 nghìn. Chú thấy “ác” chưa ?

Tôi cũng thấy hể hả. Trong họ, anh Cả Phiên được mọi người thán phục là am tường, thông khéo nhất khi đối nhân xử thế. Riêng tôi, tôi thậm coi anh như một nhà xã hội học ở nông thôn, nên khi nói chuyện, nếu anh có gạt phất: “Về việc học hành, tôi không bằng chú. Nhưng việc ở làng này, chú đếch biết bằng tôi !”, tôi cũng chỉ cười trừ, chịu lép.

Rít một hơi thuốc sấp tụt nõ điếu, Cả Phiên ngửa mặt lên nhả khói hà hà. Khói trắng phun ra từ cơ thể đang phấn khích, dựng đứng, gằn chạm mái rạp.

- Bây giờ chú đọc lại danh sách cho tôi nghe một lần nữa nhá - Anh lại ngồi tựa ghế, mắt lim dim. Chắc các giác quan đang mở ra hết cỡ để thu nạp mớ tư liệu này cho đầu óc thẩm định. Khi tôi dứt lời, anh bật lên:

- Đều ! Đều thật !

Tôi ngờ ngác chưa hiểu đầu đuôi thế nào, anh đã dẫn giọng:

- Thằng Ngải không có ở đây ! Năm 82 bố nó chết, tôi đến phúng. Giờ mẹ nó già yếu rồi, lú lẫn thì nó phải nhớ chứ ? Còn lão Kham nữa. Bốc mộ mẹ lão năm 83 tôi cũng phúng. Vậy mà hôm nay lão đến chơi không !

- Nhớ lâu quá họ quên mất thì sao ?...

- Quên ? Quên thế chớ nào được ? Như tôi đây, lo cưới cho thằng Chiến xong, phải đặt cái này này - Anh cầm quyển vở đập bôm bốp xuống bàn - tặn dưới đáy chum ấy chứ ! Khi nhà người ta có việc lại móc lên, tính toán mà giả nợ. Có chúng nó ăn bản mới thế !

Tôi lơ mắt đi, tránh cái bực bội của riêng anh. Rạp còn ngổn ngang âm chén chưa đẹp, mặt đất vung vãi những đầu mẩu thuốc lá. Góc sân gần bếp và giếng nước bừa bãi nòi niêu, rổ rá, bát đĩa và các dụng cụ chuẩn bị cho bữa cỗ ngày mai. Mấy gã thanh niên mỗ lộn, sau khi làm bát tiết canh cho ấm bụng đang nằm không kheo trên các chiếu, chõng, tràng kỷ ngủ ngon lành.

Trần tĩnh lại, anh chuyên tư thế ngồi với chiếc xe điều:

- Giờ ghi danh sách để sáng mai cho chúng nó đi mời chú nhá. Phải làm ba bản: xóm trong, xóm ngoài, xóm bãi...

Phong tục làng tôi là thế. Bao nhiêu khê cũng được mà lịch thiệp, tao nhã cũng được. Trong đám thứ, ví như đám cưới thằng Chiến con anh Cả Phiên đây, ngày hôm nay chỉ những người trong họ gần nhất và số phục vụ là ăn cỗ dựng rạp, còn họ xa với dân làng mới đến thăm hỏi, chơi bời. Gia chủ cầm tiền gạo của ai đến mừng cũng xuýt xoa hai ba lần kèm theo lời mời mai đến ăn lung com. Ấy, nhưng sớm mai mà không đi mời lại thì khôn đấy ! Chẳng có ai tự động đến cho.

Biết rõ tính chất nghiêm trọng đó nên tôi viết rất cẩn thận, nét nào ra nét ấy và tất nhiên sáng mai còn bắt lũ trẻ trước khi ra đi phải cầm giấy xướng lên xem chúng có đọc nhầm tên ai hay không...

Hoàn thành công việc quan trọng này, đã hơn hai giờ sáng. Tiếng gà eo óc gáy. Một vì sao xanh chập chờn trong lỗ thủng của tấm bạt trên mái rạp. Cả Phiên vẫn lừ đừ suy tư.

- Ngày mai thím ấy không về là rách chuyện lắm đấy. Chiều nay bao nhiêu người đã hỏi tôi. Ăn uống không thành vấn đề, nhưng vắng thím là người ta xì xào, cho rằng anh em nhà mình có chuyện.

Tôi gạt đi:

- Anh yên tâm ! Nhất định nhà em sẽ về !

Cả Phiên lại dặng háng, hướng vào bếp đang chập chờn ánh lửa, hắt những bóng người xiêu vẹo trên vách:

- Chú Mộc ơi ! Ra đây tí đã !

Mộc là con cô ruột anh Phiên, đảm nhận bếp trưởng. Gã trai này đã từng là quản lý trong bộ đội nên nhanh nhẹn, tháo vát lắm. Mộc ngồi xuống ghé, ghé răng kéo ống tay áo lên cao để khỏi dính vào hai bàn tay đỏ thắm tiết lợn.

- Còn đủ tiết dồi lòng không chú ?

- Thiếu độ một phần ba. Mụ Hào đúng là đồ vô dụng, làm cái gì cũng le te. Em không nhanh tay đỡ thì suốt nửa mụ lật đồ hết cả chậu. Sáng sớm mai đành chạy xuống chợ Cầu mua thêm tiết vậy.

Cả Phiên thù người ra. Tôi biết không phải anh tiếc của mà đang lo. Cỗ cưới ở làng tôi dứt khoát phải có đĩa lòng, mà trên đĩa lòng quan trọng nhất là mấy miếng dồi ! Thiếu nó thì nhục đấy. A ! Mổ lợn mà không có lòng. Thế nó đi đâu ? Cả làng sẽ xôn xao lên như trước một mụ đẻ ra đứa con quái thai vậy.

- Chú trông nom giúp tôi cho chu đáo - Cả Phiên nói giọng mũi, nhăn mặt hất xì, đưa ông tay áo quệt mép - Mẹ chúng nó chứ, đã có thằng bảo tôi: “Nó chỉ quen đi ăn cỗ nhà người, chứ đến lượt nhà nó thì đi ra gì đâu !”.

Tôi với Mộc cùng cười quấy quạ để xua đi nỗi lo của Cả Phiên và giục anh đi nằm một chút cho lại sức. Anh uể oải đứng lên. Mộc liếc mắt theo rồi quay sang tôi:

- Mẹ kiếp, còn phải lo đến chết chữa xong. Năm tháng, bây giờ mới được một. Hôm nay không có tay em thì ông còn khướt ! Có thằng đến giúp, vừa thái thịt vừa bóc. Con lợn mổ lúc này, vừa ngơ đi mà bọm nào đã bóc mất lá mỡ. Anh cộng số tiền mừng được bao nhiêu ?

- Quãng 640 nghìn. Nhiều đấy chứ ?

- Đến quá đi. Lúc còn sống, hai bác đi lại nhiều, những năm gần đây anh Phiên cũng thế. Họ thì ba bề bốn bên, lại còn những người “vị cây dây leo”, rồi hàng xóm láng giềng. Nhưng đám to chỉ khổ chúng em. Mổ ba lợn rồi nhé !

Mộc ve ve lớp tiết đã se ở ngón tay, nhón một miếng thuốc lá cắm lên môi, ghé vào đèn châm lửa rồi thủng thủng quay lại bếp.

*

*   *

MẠC KHẢI

Tôi đành mượn tạm từ này trong thánh kinh của Cơ đốc giáo, với ý nghĩa như là bằng bàn tay màu nhiệm, bắt chợt Chúa mở tấm màn bí hiểm để có thể chiêm ngưỡng được Người và thế giới của Người. Những phút giây kỳ diệu đó thật hiếm hoi với bầy tôi của Chúa.

Chính cái đêm co ro trên chiếc giường nóng nực mùi nước chè và bã trà nhà Cả Phiên, tôi đã được MẠC KHẢI về cốt lõi nền văn hóa ở làng tôi, bắt đầu từ sự suy giảm vắng vẻ các con số.

Với 135 gia đình đến mừng Cả Phiên, đã chiếm non nửa số hộ trong làng. Một gã thanh niên mới vỡ giọng như thằng Chiến khi lấy vợ, làm xáo động cả trăm nhà ! Hẳn cách đây hàng tuần, nhiều người phải tắt tả xay thóc, giã gạo, bán đỗ, bán khoai hoặc vay nóng để hôm nay đến đây tươi cười, rút ra những đồng tiền đã được vượt phẳng phiu, trao cho Cả Phiên với lời lẽ thân tình: “Có bánh pháo cho cháu, xin bác cầm giúp...”.

Ở làng tôi, mùa cưới gắn liền với mùa lúa. Khoảng thời gian ấy trung bình cứ hai đến ba ngày, hoặc như dạo này đang độ tháng ba giáp hạt cũng mười ngày lại có một đám, với tất cả quy trình na ná như nhà Cả Phiên. Thế là, tôi đã nắm được ruột dây của nền văn hóa bí ẩn ấy để rồi lần tìm hoa trái và hương vị của nó...

Bánh pháo nổ giòn giã quá. Mấy quả cuối cùng ngòi còn đang xòe lửa, bọn trẻ đã xông vào vồ lấy những quả xị, tranh cướp, đám đá nhau tụi bụi. “Cỗ đã làm xong !”, đó là toàn bộ ý nghĩa của việc đốt bánh pháo trong buổi sớm mai này. Phong tục làng tôi như thế.

Trên các lối ngõ xóm dẫn đến nhà Cả Phiên, từng đoàn người lũ lượt kéo nhau đi, phần đông là các ông bà già và lớp trung niên. Họ ăn mặc bảnh bao hơn so với ngày thường lam lũ.

Rạp đông dân lên. Cả Phiên cùng với mấy ông chú bác họ của tôi đứng tận lối ngoài để chào mời và dẫn khách vào. Lời chào cao hơn mâm cỗ. “Chúng tôi đến đây không phải vì ăn !”. Ai cũng biểu lộ thái độ ấy qua những cử chỉ dènh dàng hoặc sự tiết chế trên nét mặt. Chỉ cần chủ nhà thiếu vồn vã là họ đã thấy ý và ngày mai thôi trong làng sẽ nổi lên tiếng xì xào: “Nhà ấy khinh người. Hợm của. Coi miếng ăn là trọng !”.

Nhiệm vụ “trông nom giúp” mà Cả Phiên giao cho tôi thật khó thực hiện. Ai trong họ, Cả Phiên chẳng nói thế ! Không phải khách sáo, mà có nghĩa là, thấy việc gì làm được thì làm, chỗ nào ngứa mắt thì báo. Nhà đám, ai quán xuyến hết được. Nhưng chẳng riêng gì tôi, rất nhiều người đi ra đi vào như đang lo một việc gì đó, nhưng thực ra lại chẳng làm gì cả.

Tôi nhìn lướt khắp rạp. Hầu hết các vị có máu mặt trong làng đã đến. Người khuyển tay, tựa lưng vào thành ghế. Người đứng khom khom hút thuốc lào. Rồi nhai trầu, uống nước vặt. Trong khi chờ bung mâm, những câu chuyện về thời tiết, mùa màng, trâu bò gà lợn được nhắc tới nhưng không mấy quan trọng, chả ai tranh cãi với ai. Chẳng qua nói để mà nói cho đỡ chống chénh, thế thôi.

Không khí nhộn nhịp hẳn lên khi từ buồng cỗ, bọn thanh niên bung mâm ra. Tiếng gọi dẹp bàn. Lấy thêm chén ! Lấy thêm rượu ! Cả Phiên và các chú bác tôi tất tả ra vào, dắt người nọ, kéo người kia để xếp chỗ. Những người chưa được xếp vào đâu đứng ngồi lố nhố. Đây là giờ phút căng thẳng nhất của ngày hôm nay. Ai ngồi với ai là điều hết sức tế nhị và hệ trọng. Phải tương xứng với nhau về tuổi tác, địa vị. Phải cân đối về vai vế, họ hàng. Phải cách ly những người đang có hiềm khích. Lơ mơ là đồ bẻ như chơi.

Cuối cùng, ba chục mâm cỗ của loạt đầu tiên đã định vị. Cả Phiên đứng ngay cửa giữa, hai tay chấp lại thu trước ngực, lúc hướng vào nhà, nơi các bậc khách kính, lúc quay ra ngoài rạp:

- Thưa các cụ, các ông, các bà. Hôm nay là ngày vui của cháu. Thôi thì có chén rượu nhạt, để mời các cụ, các ông các bà uống mừng cho tôi lần đầu tiên được lo...

Anh vừa dứt lời, những tiếng cười hề hả đã cất lên khắp trong nhà, ngoài sân: “Ông chủ đã có nhời, nào xin mời các cụ !”. “Mời các ông trong ấy ạ !”. “Không dám ạ !”. “A !”. “A !”...

Tiếng cốc chén chạm nhau. Tiếng bát chạm mâm. Gặp hơi men, người ta bùng lên như lửa lò gặp gió. Chuyện đã rôm rả. Cười đã sáng khoái. Nhưng đều ăn uống rất từ tốn. Gắp tí rau thơm lên miệng, lại đặt đũa ngang bát. Ai trước khi gắp miếng thịt vào bát mình thì đã gắp cho mọi người khắp lượt. Đĩa lòng lợn với sáu miếng dồi đặt trình trọng lên trên như linh hồn của mâm cỗ chỉ được động tới sau khi mọi người đã lướt qua hết các món thịt luộc, giả cầy, nem trạo, canh măng...

Tôi lững thững vào nhà xem có gì khiếm khuyết trong việc phục vụ. Ở gian giữa, nơi trang trọng nhất của ngôi nhà là mâm các “hữu quan”. Người má đã xệ, người tay đã run, dấu còn giữ được đôi nét phương phi của thời có quyền nhưng sự lam lũ vào những năm tháng hết lộc đã ghi dấu ấn.

Tiếng nói, tiếng cười râm ran khắp các mâm, xen lẫn tiếng ới ới gọi cơm gọi canh, thêm mắm thêm ớt, tiếng mắng mỏ om sòm của những người đầu bếp, tiếng khóc, tiếng la hét của bọn trẻ con đang đùa nghịch, ấu đả nhau ở vòng ngoài..., tất cả tạo nên những âm thanh hỗn loạn, nhiều tầng, nhiều cấp như tổ ong vỡ.

Khác với sự hả hê nhưng điềm tĩnh của mâm các ông ở gian giữa, sự tránh né đến thu mình của mâm các bà ở gian bên, sôi động nhất là tại khu vực giữa rạp, nơi tập trung những người trong họ có vai vế cao nhưng địa vị xã hội còn thấp, có vai vế thấp nhưng địa vị lại cao, tuổi tác ít nhưng quan hệ họ hàng là bậc cha chú của Cả Phiên, tóc bạc râu dài mà chỉ bằng vai với thằng cu Chiến. Người từng là cán bộ, công nhân, bộ đội, nay trở về quê với những hiểu biết thập cốp tứ phương, vị chân chất dân quê, kẻ đã vào tù ra tội. Mặc

dù Cả Phiên và các chú bác tôi rất tài ba trong cơ cấu nhân sự nhưng không thể khắc phục được triệt để tình trạng mất cân đối khi xếp lên mâm. Người mặt đỏ lịm. Người thần sắc tái đi. Họ tranh luận, bàn cãi, khoa chân múa tay. Giờ đây, những chuyện được nói nhiều nhất là thuộc phạm vi chính trị và đạo đức.

Thật may cho tôi, sáng nay Cả Phiên bảo làm tạm chén rượu nhưng tôi khước từ nên giờ còn tỉnh táo để cảm nhận. Chỉ ở nơi đây, nơi đám thứ này, người ta mới được thỏa mãn bày tỏ chính kiến của mình. Ở nhà, bên rổ khoai lang luộc mà lại nói được những điều cao siêu với mẹ đi à - cái hạng chỉ quen giắt tiền vào cặp quần, còn vận thêm đến mấy vòng cho chặt ? Hay nói với những thằng con luôn sẵn sàng sừng cò với bố ? Đến đây, có chén rượu, có kẻ nghe, lắm người bàn. Thăng hoa. Một chốc lát thăng hoa. Quên hết đi nghèo túng. Quên hết đi lúa ngoài đồng đang vàng ệch vì sâu tim. “Phải ! Phải ! Con người ta sống là ở cái tâm. Tiền của mà làm gì ! Rồi cuối cùng, tất cả cũng ra Đám Dầu (nghĩa địa của làng) mà thôi ! Phải ! Phải !”.

Hề hả. Ai cũng hề hả khi nói đến cái tâm. Cái tâm - ấy là tình làng nghĩa xóm, no đói có nhau, hoạn nạn có nhau. Cái tâm - ấy là phải có tôn ti trên dưới. Đùng cậy có của, có học mà vênh vác lên với bậc cha chú. Ta đến đây, áo quần nhàu nát, tuổi tác vẫn còn non, nhưng bên phải “lạ cụ”, bên trái “thưa ông”, thế là mát ruột lắm rồi. Vì vậy, cái chỗ ngồi quan trọng lắm. Nó là danh dự, uy tín hay sự sỉ nhục mà dân làng tôi thường nhập cục, gọi đó là “phương diện chính trị” của mỗi người.

Hơn ai hết, Cả Phiên rất nhạy cảm với điều ấy nên vừa nghe thấy to tiếng ở mâm đầu rạp đã nhào tới. Ông Đạo, chú họ năm đời của tôi đang hầm hầm, đối mặt với gã Hanh.

- Anh nói lại xem ! Như thế nào mà anh bằng vai phải lứa với tôi ?

Hanh nhếch mồm, loa loa cái răng vàng. Các cơ trên khuôn mặt gã dờ dãn độn, dờ hiều biết giằn giật. Gã huơ chén rượu trong tay:

- Tôi với ông Sang là anh em cháu cô cháu bác. Bà Sang là em ruột ông nhưng còn là chị dâu tôi. Vậy tôi với ông chả bằng vai thì là cái con... gì ?

Ông Đạo sấn đến, gạt phăng chén rượu trên tay gã Hanh:

- Mày chưa bằng tuổi con ông ! Đùng có láo ! Mọc ! Gọi chúng nó vào đây trối cổ thằng này lại cho tao !

Tiếng ầm ầm nổi lên như vỡ chợ. Cả Phiên nhao vào chắn ngang giữa hai người, lập cập chấp tay trước chú:

- Thôi, con xin ông !

Ông Đạo vẫn chưa nguôi, ném theo cái nhìn khinh miệt vào gã Hanh đang thất thủ quay ra ngõ:

- Đồ ngu !

Cả Phiên đi vào giữa rạp, nơi còn nhón nháo kẻ ngồi người đứng, bỏ mặc mâm bát ngổn ngang. Anh cười gượng gạo thanh minh:

- Rõ khổ, bác Hanh nhấp một tí đã la đà, ông tôi lại nóng quá... Ấy, đề mời các ông, các bà tiếp tục tự nhiên cho...

Mộc đứng cạnh tôi hích hích, nháy mắt cười:

- Biết rồi. Chắc tại hôm ở đám nhà ông Hỷ, lão Hanh đã chớm chinh chú Đạo: “Nghe bảo bên họ ông năm nay định giỗ tổ to lắm?”, ý muốn chọc họ Hoàng bị mất gia phả, không nhớ giỗ họ vào ngày nào. Chú Đạo trả lời thân nhiên: “Tôi nghĩ giỗ tổ cũng quan trọng nhưng chưa quan trọng bằng chúng tôi luôn coi nhau là cùng chung dòng máu!”. Lão Hanh tái người đi. Sao ? Anh không biết à ? Lão ấy mang danh họ Lê, chứ thực ra là con hoang của họ Nguyễn kia mà !

Tôi lắc lắc đầu cười, như không thể tưởng tượng được mọi nhẽ của sự lắt léo ẩn sâu trong mối quan hệ của những người tưởng chừng đơn giản kia. Mộc vẫn lật tẩy sự thật như cầm dao phanh con lợn đã chọc tiết cạo lông rồi vậy:

- Hôm nay, lão lại bị chú Đạo chơi cho vỡ nữa. Chú xếp lão ngồi với Nhiều Toét, Chắt Xều... toàn những tên cổ cùng, dở hơi cả. Nhưng đám nào chả thế. Chẳng chuyện nọ cũng xọ chuyện kia.

Mộc cười hề hề, quay vào buồn cỡ. Lác đác có người ăn xong, đứng dậy chào ra về. Tiếng Cả Phiên đáp lại ran ran cung kính: “Dạ không dám ! Ông bà lại nhà ạ !”. Họ ra về với những tiếng cười sảng khoái và bộ mặt mỹ mãn. “Trời đất hương hoa, người ta cơm rượu”. Họ vui chả phải vì quá no say. Ở làng tôi, đám cưới đến hàng trăm mâm nhưng cỗ bàn khiêm tốn lắm. Mỗi mâm sáu người, chỉ dùng hết bảy lạng thịt tính cả xương và một chút rau canh. Ăn uống không thành vấn đề ! Trở về nhà, với mọi người đang hong hóng xung quanh, họ hể hả kể lại hôm nay được ngồi với những ai, ăn món nào mặn, món nào nhạt, đĩa này đầy, đĩa kia vơi... Vui quá, lão Đạo suýt nữa quăng chén rượu vào mặt lão Hanh ! Cứ thế, cứ thế..., chiều nay, tối nay, ngày mai, ngày kia... trong mỗi nhà, mỗi ngõ, bên bàn nước hoặc tổ tôm, ở trên đồng hay ngoài chợ, người ta hân hoan nói với nhau, cùng thưởng thức với nhau các chuyện xoay quanh đám cưới nhà Cả Phiên. Những chuyện ấy dữ dội hơn, hấp dẫn hơn bất kỳ một sự kiện nào.

Đã hết loạt cổ thứ hai và bắt đầu sang loạt thứ ba - loạt dành cho những người phục vụ và đám bạn bè của thằng Chiến. Thằng Chiến - cái nhân vật lẽ ra trung tâm của ngày hôm nay nhưng không ai thèm để ý tới nó. Từ hôm qua đến giờ, vẫn chiếc quần bò cũ và cái áo tàng tàng, nó lảng xảng, nhón nhác hết chỗ này đến chỗ kia. “Ông cho mày năm mâm!”. Ấy là lời tuyên bố của Cả Phiên, dành sự ưu ái cho nó để đón tiếp bạn bè. Ở góc rạp đằng kia, chúng nó đang xúm xít lại với nhau, đưa học đòi ngang tàng, đưa lăm lét sợ hãi. Ai thèm để ý lũ ấy, mặc dù lát nữa đón đầu về, sau khi xong xuôi thủ tục giữa quan viên hai họ, chúng nó cũng làm cho cả rạp nhộn nhạo lên một lúc bằng những điệu nhảy nháng nhít như cào cào.

*

* *

PHIÊM LUẬN

Phải nói, không đâu sang trọng như làng tôi - làng Lũng Mơ, cách Thủ đô Hà Nội 20 km về phía Bắc: ăn cỗ làng sinh hoạt thường ngày của mọi người. Ở đây có rất nhiều đám: đám cưới, đám ma, bốc mộ, dựng nhà, đám giỗ, thậm chí cả đám... gái đẻ nữa, chồng chéo, gối sóng lên nhau bất tận.

Mỗi đám ấy là một lễ hội nho nhỏ, huy động rất nhiều nhân tài vật lực và chứa đựng bao nhiêu niềm vui bất ngờ, đại loại như chuyện xô xiên đến mức suýt nữa quăng chén rượu vào mặt nhau của ông Đạo với gã Hanh.

Lại nói thêm chút ít về cái đêm tôi nằm co ro trên chiếc giường nông nặc mùi nước chè và bã trầu nhà Cả Phiên. Từ ý tưởng lơ mơ: văn hóa ở làng tôi có lẽ là VĂN HÓA ĐÁM THÚ, thì nay càng được củng cố thêm bởi các dữ liệu. Và hiển nhiên là, nền văn hóa độc đáo ấy phải được kết tinh trên mâm cỗ!

VXT

(Dự thi viết về đề tài nông nghiệp - nông thôn)